

Vzgojimo iz naših otrok polnovredne ljudi

Te dni so bili objavljeni rezultati matur na slovenskih višjih srednjih šolah v Trstu in v Gorici. Spet je na desetine mladih ljudi dobilo spričevala o svoji zrelosti in izobrazbi, ki jim omogoča vstop na univerzo ali jih usposablja za kvalificirano delo bodisi v učiteljskem poklicu ali kjerkoli. Tega mora biti vesel vsak zaveden Slovenec. Lepo je srečavati to našo izobraženo, zavedno mladino.

Po drugi strani pa imamo pogosto priložnost srečati mlade ljudi, ki so tudi obiskovali šole, pa se zdijo čudno razdvojeni in pasivni, kakor v zadregi. Starši, ki so menili, da jim bodo ugledali pot v življenje, če jih bodo dali v šole z neslovenskim učnim jezikom, so jim v resnici napravili zlo, ker so jim najprej pripravili neprestane skrbi zaradi drugega učnega jezika v šoli, v katerem se jim je bilo težje izražati, ker ni njihov materni jezik, s tem pa so hkrati že vnaprej preprečili, da bi se mogli njihovi otroci zdravo in naravno razvijati v polno človeško osebnost, saj so bili prikrasani za poglobitvo: vzgojo in izobraževanje v lastnem jeziku. Pri večini takih otrok nastopi še kompleks prikrivanja, ker bi se radi v neslovenskem okolju čim manj izpostavljali zaradi svoje narodnosti. Zato jo bodisi zatajijo bodisi čimbolj prikrivajo. In da bi njihova prava narodnost in materni jezik ostala skrita, se čimbolj izogibljajo mladine, ki obiskuje slovenske šole, ter se družijo z mladino tujega jezika, do katere pa spet ne morejo dobiti iskrenega odnosa — ali le redkokdaj — ker je vedno med njimi zavest tistega skrivanja.

Seveda so taki mladi ljudje le žrtve. Pravi krivec je nespametni oportunizem njihovih staršev, katerega poraja prešibka narodna zavest ali nizkotskotsko računanje na kake materialne ugodnosti, ki jih potem v resnici ni od nikoder niti zanje niti za njihove potujčene otroke. Kajti v življenju zaleteta le sposobnost in značaj in nič drugega. Takih potujčenih otrok v italijanski demokratični državi ne bo nihče jemal v službo zaradi golega nacionalnega šovinizma in nihče ne bo vprašal, v kakšnem jeziku so napravili maturo. Vprašal pa bo, kaj znajo, in se pozanimaj, kakšen je njihov značaj. In ni dvoma, da imajo tu prednost po značaju polnovredni mladi fantje in dekleta, ki nimajo ničesar prikrivati, ne pa bojazljivci in skrivači, katere bremenja zavest njihove zatajene narodnosti in to tembolj, čimbolj so izobraženi. Tudi večinski narod v naši državi si s takimi moralnimi pohabljenici ne bo mogel veliko pomagati.

Zato se pametni starši, ki hočejo svojim otrokom v resnici dobro, ne pomišljajo, v kakšno šolo naj dajo svojega otroka, kakor se ne pomišljajo italijanski starši: v šolo, kjer se poučuje v otrokovem materinem jeziku. Najboljši psihologi sveta

(Nadaljevanje na 7. strani)

KAJ HOČE SOVJETSKA ZVEZA

Kot poroča češkoslovaška tiskovna agencija, so sovjetske čete baje zapustile ozemlje Češkoslovaške, na katero so prišle že meseca maja zaradi manevrov. Toda nekaj ur potem, ko je češkoslovaška tiskovna agencija sporočila to novico v svet, se je zvedelo, da je Sovjetska zveza v ponedeljek ponoči ponovno poslala češkoslovaški vladi noto, ki zahteva, da naj ostanejo sovjetske čete na Češkoslovaškem vzdolž meje z Zahodno Nemčijo, češ da je novo vodstvo češkoslovaške partije oslabilo obrambo varšavskega pakta in da predstavlja hudo grožnjo za varnost socialističnega tabora.

Po tem bi se dalo sklepati, da se je češkoslovaška tiskovna agencija nekoliko prenašla, ko je javila, da so vse sovjetske čete zapustile državno ozemlje češkoslovaške republike. Vse kaže, da češkoslovaška vlada in poveljstvo vojske sploh nimata pregleda nad gibanjem sovjetskih čet na svojem ozemlju in da sovjetskega poveljstva niti najmanj ne briga, da bi ju o tem obvestilo. Iz sovjetske note se da sklepati, da je določen kontingent sovjetskih čet še vedno nekje na češkem ozemlju blizu meje z Zahodno Nemčijo.

Kaj je res, se bo pokazalo prihodnje dni. Čudno bi bilo, če bi bila Sovjetska zveza tako pohitela z odpoklicom čet prav v dneh največje napetosti. Če se je to res zgodilo, bi se dalo sklepati, da je zaenkrat zmagalo češkoslovaško vodstvo, toda vodstvo sovjetske partije se s tem gotovo ne bo pomirilo. Kot poročajo, je češkoslovaško partijsko vodstvo privolilo, da se sestane s sovjetskim partijskim vodstvom, a samo nekje na Češkoslovaškem, na kar so Sovjeti pristali. Mogoče je vseboval odgovor češkoslovaškega vodstva na sovjetsko zahtevo po sestanku nekaj takega, kar je pripravilo Sovjete do tega, da so umaknili čete.

Vendar si pri vsem tem opazovavci še o marsičem niso na jasnem. Kakšen je pravzaprav trenutno odnos med Sovjetsko zvezo in Češkoslovaško? Češkoslovaška je, kot znano, suverena država in vendar si lasti sovjetska partija pravico, da drži pod nadzorstvom ne le češkoslovaško partijo, ampak tudi češkoslovaško vlado ter zahteva od nje, da ji odgovarjata za svoja dejanja in sklepe. Pod izgovorom manevrov je poslal sovjetski general, ki poveljuje silam varšavskega pakta, sovjetske čete na Češkoslovaško, dovolj močne, da bi lahko zasedle Prago. Sovjeti so namestili na češkoslovaškem ozemlju vrsto motilnih radijskih postaj. Niso obveščali češkoslovaške vlade ne o moči svojih oddelkov na njenem ozemlju ne o njihovih premikih. Sovjetski vojaki so sami aretirali nekega zahodnega časnikarja in si tako prisvojili pravice, ki gredo samo češkoslovaškemu oblastem. Šele na odločno intervencijo teh so ga izpustili.

Očitno je, da se je obnašala sovjetska vojska na češkoslovaških tleh kot okupacijska vojska, in če ni dejansko zasedla Prage, je do tega ni odvrnil obzir do Čehov in Slovakov, ampak edino le pomisleki, kak vtiš bi to napravilo na ostali svet. Verjetno jim ni bilo vseeno, kakšna bi bila reakcija pri italijanski in francoski komunistični partiji in v Južnosloviji ter Romuniji. Toda če bi se zazdelo Sovjetom nujno potrebno, bi se gotovo ne ozirali na nič in bi se poslužili sile, v katero imajo največ zaupanja.

Vprašanje je, kaj se bo zgodilo po sestanku med češkoslovaškim in sovjetskim partijskim vodstvom. Morda bo prišlo do kakšnega kompromisa med njima, ki pa bo seveda ustavil nadaljnjo sprostitev na Češkoslovaškem ali jo vsaj zelo upočasil. To bi bila že polovična kapitulacija novega češkoslovaškega vodstva, tudi če bi se zdela samo taktična poteza. Dala bi pogum Dubčekovim nasprotnikom, prijateljem Antonina Novotnyja, ki medtem pridno snuje spletke, s katerimi bi se lahko vrnil na oblast. To bi se mu posrečilo v primeru popolne kapitulacije Dubčeka in njegovih kolegov, kar sicer ni verjetno, je pa možno, če bi jim popustili živci ali če bi se vdali grožnjam, s katerimi voditelji sovjetske partije gotovo ne bodo štedili. Potem bi bilo to poglavje češkoslovaške zgodovine končano in sovjetska pest bi spet težko legla na Čehe in Slovake.

Tretja možnost — in zaenkrat se zdi tudi najbolj verjetna — je ta, da češkoslovaško vodstvo ne bo popustilo in da se bosta obe partiji razšli brez sporazuma. Morda bodo poskusila posredovati še vodstva drugih štirih partij, ki so podpisala proslulo »varšavsko pismo«, vendar najbrž tudi ne bodo imela večjega uspeha. Se bo potem sovjetsko partijsko vodstvo vdalo? To je malo verjetno. Sledili bodo ukrepi. Kakšni? Spet vojaška zasedba pod izgovorom kakega manevra? Ali odkrit upor Novotnjevih pristašev v Pragi? Poskus kakega vojaškega udara s pomočjo tajne policije, ki je očitno na Novotnyjevi in sovjetski strani? Ali propagandna gonja, kakor so jo vodili Sovjeti po juniju 1948 proti jugoslavanskemu partijskemu vodstvu, v upanju, da bo sedaj rodila večji uspeh kakor je tedaj? O tem si niti Sovjeti ne bi smeli delati iluzij.

Položaj na Češkoslovaškem ostane torej kljub morebitnemu zaresnemu odhodu sovjetskih čet zelo napet in nevaren. Tudi v češkoslovaškem notranjem življenju je nastopilo nekako zatišje, kot pred viharjem. Imamo vtis, kot da so ljudje potegnili glave med ramena, kakor kadar se začenja bliskati. Mogoče bo šla nevihta mimo brez

(Nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 28. julija ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz cerkve v Rojani; 9.50 Dusek: Sonata v c-molu za harfo; 10.00 Mantovanijev godalni orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Naskok na gorske velikanke«; 11.50 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba z vsega sveta; 15.55 Collins »Lunin kamen«, radijska igra; 18.05 Vabilo na ples; 18.30 Iz pesniških gajev: Tomažič »Guido Gozzano«; 18.45 Vivaldi (priredba Negrija Bryksa): »Poletje«, iz »Štirih letnih časov«, Rachmaninov: »Otok mrtvih«; 19.30 Zbor »V. Mirk« s Proseka in Kontovela, vodi Ota; 20.00 Sport; 20.30 Iz slov. folklorne: »Pratika«; 21.00 Operetna fantazija; 21.45 21.45 Sodobna glasba; Solisti ansambla »S. Osterc« iz Ljubljane; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 29. julija, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Saksofonist Pappetti; 12.10 Poletna srečanja; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Izbor motivov in melodij; 17.00 Orkester Safred; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 Ženski polifonski ansambel iz Gorice; 18.30 Iz Chopinovega in Malipierovega opusa; 19.30 S Plečnikom po Italiji; 19.40 Glasovi in slogi; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Bennetov trio; 20.50 Prežihov Voranc »Pot na Dobrodo«; 21.10 20 minut popevk; 21.30 Slovenski solisti; 21.55 Tamburaški ansambli; 22.05 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 30. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Iz slov. folklorne; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Pacchiorijev ansambel; 17.20 »Italijanščina po radiu«; 17.35 Glasba za vaš transistor; 18.00 Zbor »L. Bratuž« iz Gorice, vodi Bolčina; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Koncertisti naše dežele; 18.55 Ferstlov orkester; 19.10 »Plošče za vas«; 20.00 Sport; 20.35 Gounod: »Faust«, lirski drama v 5 dejanjih.

♦ SREDA, 31. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Harmonikar Jacques; 12.10 »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Orkester Bevilacqua; 17.20 »Odvetnik za vsakogar«; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Kumer »Ljudske pesmi«; 18.50 Barrierov orkester; 19.10 »Higiena in zdravje«; 19.20 Razkuštrane pesmi 20.00 Sport; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (21.05) »Za vašo knjižno polico«; 22.05 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 1. avgusta, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 I. Tavčar: Visoka kronika »Izidor se vrne«; 12.45 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Rusov ansambel; 17.20 »Italijanščina po radiu«; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 Pojeta Dario in Darko; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Italijanski skladatelji; 18.55 Trovajolijev orkester; 19.10 D. Kraševac: »Zlata skrinjica«; 19.25 Pričljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.35 R. Rehar: »Dvoje mask«, rad. drama, režira J. Peterlin; 21.35 Motivi dveh Amerik; 21.50 Skladbe davnih dob; 22.05 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 2. avgusta, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Pianist Baxter; 12.20 »Gospodinja nakupuje«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Izbor motivov in melodij; 17.20 Ne vse, toda o vsem; 17.30 Glasba za vaš transistor; 18.00 »Beri, beri, rožmarin zeleni«; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Vukdragović: Godalni kvartet v a molu; 18.55 Trieste Jazz ansamble; 19.10 »Kam v nedeljo?« 19.30 Pričljubljene melodije; 20.00 Sport; 21.50 Veseli utrinki; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 3. avgusta, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.00 Na elektr. orgle igra Cristiano; 12.10 »Iz beležnice fotoreporterja Magajne«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Semeni plošč; 14.45 Glasba z vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V 3/4 taktu s orkestrom Pops iz Bostona; 16.30 Mladi solisti. Orglavec Rosso. Bach: Preludij in fuga v a molu. Monnikendam: Toccata; 16.50 Karakteristični ansambli; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.40 Otrkov pravljnični svet: Milčinski »Desetnica«; 17.55 Bučarjeve in Liparjeve pesmi; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Mojstri jazz: Rex Stewart; 19.00 Traličeva dalmatinska skupina; 19.10 »Poletna srečanja«; 19.20 Zabavni ansambli na Radiu Trst; 20.00 Sport; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Gogol: »Taras Bulba«, prevedel Tersegav, priredil J. Tavčar (1) »Vrnitev Bulbovih sinov«. RO, vodi J. Peterlin; 21.15 Za prijeten konec tedna; 22.00 Komorne skladbe deželnih avtorjev; 22.20 Zabavna glasba.

Koliko prispeva Slovenija federaciji

Kot znano, so se v republiki Sloveniji zadnja leta pojavile hude zadrege za denar pri določanju proračunskih postavk ne le republike same, ampak tudi občin, ki imajo na skrbi med drugim tako važno stvar, kot je šolstvo. Zaradi pomanjkanja denarnih sredstev je treba stiskati pri dajanju republiških in občinskih podpor kulturnim ustanovam, kot so npr. gledališča ali založbe, od česar sta sploh odvisna usoda slovenskega gledališča in slovenske knjige. Zaradi premajhnih sredstev se pojavljajo hudi problemi tudi pri zdravstvu, socialnem zavarovanju in pri pokojninah, pa tudi pri financiranju nujnih infrastrukture. Zaradi tega se je tako dolgo vlekla gradnja koprške železnice, ki je stala skupno 20 milijard starih dinarjev, in zaradi tega so se tudi pred kratkim vnele tako strastne debate o gradnji avtoceste Maribor-Gorica, oziroma zakaj ne bi gradili avtoceste tudi v Koper, kajti potrebni bi bili seveda obe avtocesti, tako proti Gorici kot proti Kopru. Le da ni denarja za obe.

V zvezi s temi kroničnimi zadregami za denar, ki vlečejo nazaj slovensko gospodarstvo in kulturo, je bilo slišati tudi zahteve, naj se pojasni, koliko prispeva Slovenija federaciji. Tako zahtevo je že nekajkrat postavil Josip Vidmar in na eni zadnjih sej prosvetno-kulturnega zbora SR Slovenije jo je ponovil poslanec dr. Lev Premrou. Naslednji dan mu je odgovoril s točnimi podatki član izvršnega sveta SR Slovenije Rino Simoneti.

Iz njegovega obširnega odgovora, ki ga je objavilo ljubljansko »Delo«, je razbrati, da je prispevala Slovenija od svojega družbenega proizvoda (narodnega dohodka) za fede-

racijo: leta 1963 19,2 odstotka (140 milijard starih dinarjev), leta 1964 14,8 odst. (150 milijard), leta 1965 10,5 odst. (130 milijard), leta 1966 9,8 odst. (140 milijard) in leta 1967 13,6 odst. (210 milijard).

Lani se je delež federacije na slovenskem narodnem dohodku močno povečal, posebno še na letnem prirastu družbenega proizvoda (za kolikor narodni dohodek letno naraste zaradi večje proizvodnosti itd.).

Lani je šlo za federacijo 64,7 odst. vsega prirasta slovenskega narodnega dohodka, medtem ko je šlo prejšnja leta v ta namen mnogo manj, leto prej 5,9 odst. in prejšnja leta še manj. Investicije v osnovna sredstva (industrija, infrastrukture itd.) pa so se gibale v Sloveniji, kot je poročal Rino Simoneti (po »Delu«) takole: leta 1963 je šlo za investicije v Sloveniji 12,5 odst. narodnega dohodka, leta 1964 13,7 odst., leta 1965 9,2 odst., leta 1966 6,8 odst. in lani le 4,6 odst. Delež sredstev za skupno potrošnjo (življenjski stroški naroda itd.) pa se je zmanjšal od leta 1963 do leta 1967 od 28 odst. na 26 odst. narodnega dohodka.

»Iz vsega tega nesporno izhaja ekonomska in politična naloga, ki mora preprečiti povečevanje bremen gospodarstva«, je ob koncu izjavil Simoneti. »Dalje, v okviru splošne in osebne potrošnje so potrebni premiki v korist šolstva, kulture in znanosti s podarkom na nezadovoljivo rešenem vprašanju starih upokojencev... Pri tem je nesporno, da je znotraj primarne delitve ekonomsko in politično nujno povečevati ekspanzijo (krepitev) gospodarskih delovnih organizacij.«

Nova sovjetska grožnja Čehoslovaški

Medtem ko se je raznesel glas, da so sovjetske čete končno le zapustile čehoslovaško ozemlje, pa je bilo s sovjetske strani uradno objavljeno, da so se začeli vojaški manevri na meji s Čehoslovaško. Trajali bodo baje do 10. avgusta.

Nihče ne upa tajiti, da pomeni to novo sovjetsko grožnjo in pritisk na vodstvo čehoslovaške komunistične partije in države. Očitno je, da je sovjetska vlada obdržala tudi tiste sovjetske sile, ki so zapustile Čehoslovaško (a le malokdo verjame, da so odšle s čehoslovaškega ozemlja res vse sovjetske čete), nekeje v bližini meje in da jih zdaj uporablja v manevrih, ki so naperjeni proti Čehoslovaški. Če bi manevri ne imeli tega namena, bi jih sovjetska vojska ne prirejala ravno ob čehoslovaški meji, posebno v tako delikatnem razdobju. Tudi če bi bilo že dolgo vnaprej določeno, da bodo manevri tam, bi jih morali Sovjeti v takem hipu predstaviti kam drugam, da bi ne vzbudili suma, da imajo slabe namene. Vendar Sovjeti tega niso storili. Verjetno jim je prav do tega, da bi v Pragi razumeli, da je to grožnja.

Boj modro je ravnal nemški kancler Kiesinger, ki je odredil, da nemška vojska ne bo imela manevrov, ki bi se morali začeti te dni ob češki meji, četudi je bilo že pred časom tako določeno. Hotel se je izogniti temu, da bi si Sovjeti ali kdo drugi

tolmačili nemške manevre tam za izzivanje in grožnjo.

Sovjeti pa vendarle neprestano govore o hudi nevarnosti, ki baje preti Čehoslovaški s strani Zahoda, kakor da bi nameravala nemška vojska vsak hip spet vdreti na čehsko ozemlje. Seveda spada to samo k sovjetski propagandni gonji proti novemu čehoslovaškemu vodstvu, morda pa tudi že k načrtu, ki naj psihološko pripravi Evropo na sovjetski oboroženi vdor na Čehoslovaško. Mnogi opazovalci resno računajo s to možnostjo. Dozdevni manevri potemtakem niso drugega kot koncentracija sovjetskih čet na čehoslovaški meji, da bi bile pripravljene za vdor. V Pragi vlada zaradi tega razumljiva zaskrbljenost in vzdusje v češki spominja na dni pred nemškim vdorom l. 1939.

TEDENSKI KOLEDARČEK

28. julija, nedelja: Zmago, Viktor
29. julija, ponedeljek: Marta, Marina
30. julija, torek: Krilan, Judita
31. julija, sredo: Ignac, Ognjeslav
1. avgusta, četrtek: Peter, Dedomir
2. avgusta, petek: Bojan, Alfonz
3. avgusta, sobota: Lidija, Dobrinka

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29-477

Napredno afriško ljudstvo Ibo

Preden so Angleži dali Nigeriji neodvisnost, niso hoteli niti slišati o tem, da bi upoštevali narodnostno in rasno načelo ter dovolili, da si ustanove posamezna ljudstva v tej njihovi koloniji lastne države. Vse kaže, da so smatrali proglasitev neodvisnosti za zgolj formalno zadevo, v resnici so hoteli, da ostane vse po starem, predvsem pa upravnega ureditev države z enim središčem in enotnim gospodarskim območjem ter načrtovanjem, brez ozira na etnične posebnosti, ker bi to zavarovalo tudi britanske gospodarske koristi.

S tem so naredili hudo napako, ki se danes maščuje tako njim samim, ker jim Nigerija v stanju polnega notranjega nereda in državljanske vojne ne more prinašati gospodarskih koristi, kakor tudi tamkajšnjim narodom, ker je to zavrla njihov napredek k svobodi, demokraciji in gospodarski blaginji. Najhujšo škodo pa ima od tega napredni črnski narod Ibo.

Po podatkih iz leta 1965 je bivalo tisto leto v Nigeriji 5.455.000 pripadnikov mohamedanskega ljudstva Haussa, ki je mešanica črncev, Semitov (Arabcev) in Hamitov, 5.458.000 pripadnikov ljudstva Ibo, ki so črnci, 5.045.000 Yorubov, 3.031.000 Fulanov, 1.031.000 Kanurov, ostalo prebivalstvo pa so sestavljala razna manjša ljudstva. Yorubi in Fulani so enako kot Haussa mešane rase in po večini muslimani, medtem ko so Ibo po večini kristjani. Približno polovica je katoličanov.

Ljudstvo Ibo je na glasu po vsej zahodni Afriki kot najnaprednejše in najpridnejše. V razliko od drugih črncev so Ibo pridni kot mravlje, bistri, gospodarni, varčni in iznajdljivi. So imenitni trgovci in obrtniki pa tudi dobri poljedelci. Ker predstavljajo zaradi svoje delavnosti in varčnosti gospodarsko najbogatejši del Nigerije, je razumljivo, da se Haussa, ki so se v teku stoletij navadili na miselnost, da so rojeni za gospodarje črncev, ne morejo vdati v to, da bi izgubili to molzno kravo. Zato skušajo s takim besom in okrutnostjo prepričati odcep Ibojev, ki so si ustanovili lastno državo Biafro, ko so spoznali, da ne bodo v Nigeriji nikoli enakopravni in svobodni.

Na nesrečo pa so na ozemlju ljudstva Ibo

tudi bogati petrolejski vrelci, ki so britanska last. In zato se tudi Britanci boje ibojske neodvisnosti ter nudijo oboroženo podporo centralni vladi v Lagosu, da si spet podvrže Biafro. Posebno sramotno je to, da si je nprtila to moralno krivdo britanska laburistična vlada.

—0—

ALŽIRIJA NADALJUJE Z GUSARSKIMI PODVIGI

Alžirska vlada nadaljuje s svojimi piratskimi akcijami. V ponedeljek ponoči je več oboroženih Arabcev, ki so se vkrcali kot potniki na izraelsko letalo v Rimu, prisililo pilota, da je pristal v Alžiru, kjer so oblasti pridržale izraelsko posadko in potnike, skupno 25 oseb, kot talce. Druge potnike so izpustili. Alžirci so pridržali tudi letalo, ki je bilo namenjeno v Izrael.

Zanimivo je, kako civilizirani svet hladno-

krvno prenaša taka nezaslišana dejanja. Že prej se je namreč alžirska vlada na isti način polastila nekdanjega kongovskega ministrskega predsednika Combeja, ki ga že drugo leto drži v ječi, četudi brez obsodbe in brez vsakršne pravice, ker je tuj državljan in ni kršil alžirskih zakonov. To brezbriznost si je razlagati kot oportunizem, ker se nihče ne želi zameriti Arabcem, ki štejejo blizu 100 milijonov ljudi in razpolagajo z mnogimi glasovi v Združenih narodih. To je težnja, ki je enako živa v posameznikih kot v vladah: ne se zameriti močnejšemu in udariti rajši skupaj z močnejšim po šibkejšem. Le da se večsih izkaže dozdevno šibkejši za močnejšega.

—0—

Po najnovejših novicah se bo začel češkoslovaško-sovjetski partijski sestanek že danes, v četrtek, v Košicah na češkoslovaškem ozemlju. Pričakujejo, da do konca sestanka ne bo objavljeno nikako uradno poročilo.

V Clevelandu so se začeli spet črnski nemiri, ki so zahtevali že v začetku 10 smrtnih žrtev in 18 ranjencev. Žrtve so črnici in belci.

Kaj hoče Sovjetska zveza

(Nadaljevanje s 1. strani)

toče, lahko pa se tudi zgodi, da bo toča temeljito oklestila mlado silje češkoslovaške demokratizacije.

Tu se mora človek vprašati, kako je mogoče, da gre zares ves svetovni idejni razvoj skoraj brez sledu mimo Sovjetske zveze oziroma njenega vodstva. Ne pretiravamo, če rečemo, da je Sovjetska zveza danes najbolj konservativni in reakcionarni kot sveta. Ni se ga dotaknila ideja samoodločbe narodov in dekolonizacije, ne ideja samostojne poti v socializem. Ni znakov o kaki notranji sprostitvi, ne o spoštovanju suverenosti drugih držav in o priznanju načela o nevmešavanju v njihove notranje zadeve, ki je eno glavnih načel Združenih narodov. Na mnogih krajih sveta podpira Sovjetska zveza reakcionarne in militaristične diktatorske režime, kot npr. v arabskih državah ali v Nigeriji, kjer daje morilskim polkovnikom plemenitost Haussa orožje za boj proti sestrada nemu ljudstvu Ibo, da bi »obvarovali nacionalno integriteto Nigerije«, četudi je znano, da ni nikakega nigerijskega naroda. Morda se sovjetsko vodstvo boji, da bi mogla ideja

osamosvojitve narodov preskočiti iz Biafre tudi na Ukrajino?

V pogledu umetnosti in literature predstavlja Sovjetska zveza danes zadnjo stražo, kar je sicer logično, ker ni mogoče oddvojiti umetnosti od splošnih družbenih in političnih pogojev.

Tudi glede Nemčije je Sovjetska zveza menda odločena vztrajati v neskončnost pri njeni razdelitvi, ne da bi vodila računa o tem, kaj pomeni taka nasilna razdelitev za nemški narod, saj se obe polovici Nemčije nujno razvijata vsaka v svojo smer. Pri tem slabi zdrav narodni organizem, krepijo pa se bolezenske, patološke klice v njem, ki se že kažejo v obliki krepitve neonacizma. Noben narod bi se ne mogel vdati v to.

Bati se je, da bo sovjetska politika povzročila v Vzhodni Evropi počasi popolnoma abnormalno, bolezensko stanje, ki bo zavrla naravni razvoj tega področja in napravilo iz njega nevarno kotišče bacilov novih totalitarizmov in političnih strasti, ki bodo prej ali slej vendarle eksplodirale.

V takem reakcionarnem vzdušju zvenijo kaj čudno lepe parole v letu petdesetletnice oktobrske revolucije.

F.J. * 25 SMRT V POMLADI

Cutil je željo, da bi bil sam s svojimi mislimi in hrepenejem. Drdranje materinega šivalnega stroja pa je vzbujalo v njem čudno žalostno razpoloženje, ker ga je spominjalo na otroška leta, ko je mati včasih vse dni presedela pri šivalnem stroju in se vdajala svojim žalostnim mislim, sam pa se je igral na tleh z izpraznjenimi sukančevimi vretenci in se med igro tiho in preplašeno oziral v materine solzne oči. Ta spomin je ležal kakor težka peza nad njegovim življenjem.

Počasi je šel med strnišči in njivami z zorečo koruzo proti borovemu gozdu, katerega črna črta se je vlekla v daljo onkraj železniškega nasipa, prepredena z belimi lisami brez. Bilo je vroče in zrak je bil poln vonjev po sušeni travi in travniškem cvetju, ki je cvelo kraj poti. V travi so prepevali murni in njihovo cvrčanje se je dvigalo nad vsem poljem kakor nežno, usvajajoče šumenje vode ali vetra. Iz trave, ali izpod širokih, kocinastih listov bučnic, ki so rastle med koruzo, so skakale čez pot zelene in rjave kobilice in za hip počivale v belem, toplem prahu

sredi steze. Nekje visoko pod jasnim nebom so prepevali škrjančki, toda ni bilo jih videti, utonili so v globoki jasnini neba. Obzorje je bilo v daljavi kakor nazobčano od modrikastih obrisov Pohorja in Haloz, iznad katerih sta se dvigala strmi Boč in ploska Donačka gora, ki je imela zanj, ko je bil še otrok, nek skrivnostni mik. Vedno ga je mikalo izvedeti, kaj je na njenem dolgem, v modrino zavitem vrhu, ki se je dvigal visoko nad ravnino, skrivnost in tuj. Zdaj je vedel, bil je že večkrat na njem, toda iz daljave in v tem vročem, od sončne soparice rahlo zameglenem dnevu je bila gora prav tako tuja in sprivnostna kakor v otroških letih. Počasi je šel po ozki, travnati stezi, ki se je vila med njivami, vsa razorana od kmečkih voz, katerih kolesa so se vdiral globoko v mehko zemljo, kadar jo je razmočilo deževje; tu pa tam je zadržal korak, da bi ne stopil na kobilico, ki je čepela v prahu. Včasih se je sklonil in utrgal drobno marjetico, ki je cvetela v travi ob poti. Cutil je, kako prehaja tudi vanj opojnost poletnega zorenja.

Zdaj pa zdaj je zavel lahen veter od gora in tedaj je preletelo polje, njive z deteljo, koruzo in travnike neslišno valovanje, ki je upognilo travo in rastlinje in povzročilo nad poljem srebrnkast odsvit, kakor da vsaka bilka v svojem valovanju zrcali sinje nebo nad seboj.

(Dalje)

Tržaškega

Iz deželne sveta

Deželni svet je te dni razpravljal o zakonskem osnutku, ki predvideva ustanovitev posebnega odbora za ekonomsko-socialna vprašanja v deželi. V tej zvezi je svetovavec Slovenske skupnosti Drago Štoka predložil popravek k členu 3 osnutka, po katerem bi bil v odbor vključen »strokovnjak slovenskega jezika«, ki bi ga odločil »predsednik deželnega odbora po posvetovanju s slovenskimi ekonomskimi in socialnimi organizacijami«.

O tem popravku — podobnega je predložila tudi komunistična skupina — je nastala širša razprava, med katero predstavniki vladajoče večine načelno niso sicer nasprotovali predlogu, a so ga dejansko zavračali, češ da bi njegovo formulacijo utegnili zavrniti ustavno sodišče, ki, kot znano, ne priznava deželni upravi pristojnosti za reševanje manjšinskih vprašanj. Glede na ta izvajanja, katerih pravno veljavnost dr. Štoka seveda ni sprejel, pa je predlagal novo formulacijo svojega amandmaja, po katerem bi v odbor bila vključena »oseba za vprašanja skupnosti, ki imajo posebne interese«. »To je fraza — je dejal svetovavec Štoka — s katero mislimo na slovenske in-

terese in s čimer se izognemo, kot meni poročevavec, nevarnosti, da bi celotni zakonski osnutek pišel pred ustavno sodišče.« Ker je bilo slovenskemu svetovavcu hkrati zajamčeno, da bo ta oseba v novem odboru gotovo slovenske narodnosti, je glasoval skupno z večino za celotni zakonski osnutek, ki vsebuje seveda tudi prej omenjeni popravek.

O RAZLAŠČANJU V BOLJUNCU

Dne 19. t. m. je v deželni svet ponovno prišla razprava o razlaščanju zemljišč v Boljuncu za potrebe tovarne »Veliki motorji« in v zvezi z razširitvijo »Industrijskega pristanišča«. Povod za razpravo sta dala interpelacija svetovavca Stoke in odgovor pristojnega odbornika Dulcija. Dr. Štoka je ob tej priložnosti ponovno poudaril, da bi omenjeno tovarno lahko zgradili pri Orehu, kjer je dovolj zemljišča na razpolago. Omenil je, da je bilo z zakonom dejansko zaseženih 1.700.000 kv. m povečini obdelovalne zemlje pri Boljuncu in da to področje ob

sega tudi nekaj hiš ter športno igrišče. Zato je izrazil svoje začudenje, kako je bilo mogoče zasesti tako veliko površino, če nova tovarna potrebuje samo 700.000 kv. m. Oporil je nadalje na obljubo in obvezo, da bo ustanova industrijskega pristanišča načelno širila svoje območje ter kupovala zemljišča s pomočjo svobodnih in neposrednih pogajanj z lastniki, ter hkrati naglasil, da je treba dano besedo strogo spoštovati. Končno se je deželni svetovavec zavzel za zaščito ogroženih slovenskih interesov v dolinski občini ter obžaloval, da se zanje dolej ni ničesar konkretnega ukrenilo.

Dr. Štoka se je na tej seji tudi udeležil splošne razprave o gospodarskem položaju Trsta, zlasti v zvezi z načrtom medministrskega odbora za načrtovanje.

POBUDA RADIA TRST A PISATELJEM RADIJSKIH IGER

Zvedeli smo, da namerava naša tržaška radijska postaja popestriti svoj spored za prihodnjo sezono z uvrstitvijo niza radijskih detektivk in folklornih, predvsem narečnih enodejank domačih avtorjev.

Delom, ki bodo sprejeta, je zagotovljen honorar za dvakratno izvedbo, desetim najboljšim delom pa še dodatna nagrada po 50.000 lir.

Pobuda velja izključno za slovenske avtorje, ki stalno živijo v Italiji. Vsi, ki bi pri tem radi sodelovali, dobe natančnejše podatke na tržaškem sedežu RAI-a v ulici Fabio Severo 7.

Lep prosvetni jubilej v Padričah

V Padričah so priredili od sobote popoldne do ponedeljka zvečer proslavo 70-letnice svojega prosvetnega društva »Slovan«. Pravzaprav bi morali v kratkem praznovati že stoletnico svojega prosvetnega društva, kajti po ustni tradiciji je bilo prvo prosvetno društvo z imenom »Skala« ustanovljeno v tej prijazni kraški vasi že leta 1875, vendar se pisani dokumenti o njem niso ohranili, četudi je baje zelo živahno delovalo. Morda jih bo še mogoče odkriti v tedanjem tisku.

Žal je slabo vreme precej pokvarilo proslavo, škodovalo je zlasti obisku. Gotovo pa je proslava v vaščanih osvežila spomin na

preteklost in jim vlila še novega veselja za prosvetno delo in jim poglobila slovensko narodno zavest in ponos. Za proslavo so izdelali tudi čedno brošuro o zgodovini društva prosvetnega delovanja v vasi. Samo Pahor pa je napisal zanjo študijo o zgodovini vasi Padriče. Brošuro je dobili tudi v Tržaški knjigarni. Vsakomur, ki se zanima za zgodovino naših krajev, bo neobhodno potrebna. Omeniti je še, da praznujejo letos v Padričah tudi 70-letnico tamkajšnje cerkvice svetih Cirila in Metoda.

—0—

Nabrežina

Nagrajeni vinogradniki

V prostorih otroškega vrtca v Nabrežini so v torek slovesno razdelili nagrade vinogradnikom, ki so sodelovali pri letošnji VII. razstavi vin. Slovesnosti so se poleg župana Draga Legiša in številnih odbornikov ter občinskih svetovavcev udeležili pokrajinski odbornik za kmetijstvo Rudolf, deželna svetovavca Štoka in Coloni, predstavniki Kmetijskega nadzorništva dr. Baša, dr. Vremec in Lenarduzzi, tajnik Kmečke zveze Mario Grbec in mnogi predstavniki kmetijskih ter drugih ustanov. Prisotni so bili seveda tudi vinogradniki, ki so sodelovali na razstavi.

V svojem pozdravnem govoru se je župan Legiša zahvalil vsem ustanovam, organizacijam in zasebnikom, ki so prirediteljem razstave poslali številne nagrade ali kakorkoli prispevali, da je manifestacija dobro uspela. Delo ocenjevalne komisije — je še dejal župan — je bilo težavno, ker so bila razstavljena vina po kakovosti več ali manj enaka, kar dokazuje, da so devinsko-nabrežinski vinogradniki v zadnjih letih odločno izboljšali kakovost svojih pridelkov. Kmetovavcem je ponovno priporočil, naj vztrajajo na tej poti in naj pri svojem bodočem delu še bolj izko-

(Nadaljevanje na 7. strani)

SPREJEM DEČKOV V MARIJANIŠČE

Vzgojni zavod Marijanišče na Opčinah sprejema za novo šolsko leto dečke za 4. in 5. razred osnovne šole in za 1. razred enotne srednje šole. V minulem šolskem letu so gojenci iz Marijanišča dosegli zadovoljive uspehe. Večina je izdelala, le par jih ima izpite v jesenskem roku. Gojenci imajo pri učenju pomoč in nadzorstvo, med odmori se pa lahko prešerno razgibajo na prostornem igrišču. Učenje in zabava sta povezana v tako harmonično enoto, da gojenec zgubi odpor do učenja in vrši svoje šolske dolžnosti s primernim veseljem.

Če ima vaš otrok težave pri učenju, tedaj pišite takoj na naslov: MARIJANIŠČE, OPČINE - 34016 (Trieste). Znebili se boste morečih skrbi za bodočnost svojega otroka.

Še o stoletnici „Rojanske kmečke čitalnice“

Kot smo že pisali v eni izmed prejšnjih števil, poteka te dni stoletnica ustanovitve »Rojanske kmečke čitalnice«, za katero je bila dana prva pobuda 17. junija 1868. Na nedeljo 12. julija istega leta, na praznik domačega patrona sv. Mohorja, je bilo že slovesno odprtje čitalnice, z uvodno »bese-do« in ljudskim rajanjem.

Dejavnost čitalnice je bila zelo živahna — kot je razvidno iz najdenih listin — saj je o njej hvalevredno pisalo tudi ljubljansko časopisje. Dolgo dobo let so se vrstili pogosti nastopi, besede, proslave, pevski, dramski in deklamacijski večeri, veselice in »tombole«. Zgledu rojanskih domačinov so sledili takoj drugi okoličani: nastajale so čitalnice v Škednju, na Opčinah, v Bar-kovljah, pri Sv. Ivanu, na Rocolu. Teh pomembnih prireditelj so se slovesno udeleževali člani rojanske čitalnice z društvenimi znaki in s slovesno zastavo in slovenstvo sploh, proti tedanjim oblastem in italijanskim nacionalističnim krogom, ki so že takrat na vse mogoče načine ovirali življenje in razvoj slovenskih ustanov. Odmeve o tem

boju zasledimo v nekaterih uradnih dokumentih, ki se nanašajo na rojansko čitalnico. Poleg zasluge, da je prva nastopila v tržaški okolici in tako orala ledino, ter poleg vsestranskega narodobudnega delovanja, moramo priznati »Rojanski kmečki čitalnici« še zasluge za politično in socialno udejstvovanje, kot je na primer ustanovitev »Društva delavcev v Trstu«, pozneje »Delavsko podporno društvo«, ki je bila prva tržaška ustanova za socialno zavarovanje.

Stoletnico rojanske čitalnice bodo primerno proslavili z raznimi prireditvami ob koncu poletja in v prihodnji jeseni, za kar bo poskrbel pripravljalni odbor, izbran med rojanskimi rojaki.

Ob tej priložnosti se odbor obrača na vsakogar, ki bi imel še tako skromno dokumentacijo o rojanski čitalnici in sorodnih organizacijah, v dobi od ustanovitve pa do nastanka fašizma, in ga prosi, da bi jo dal na razpolago za nekaj dni. Zaželeno so slike skupin ali posameznikov, hiš in podobno, letaki, vabila, sporedi, časopisi itd.

Material se lahko izroči, proti potrdilu, v Tržaški Knjigarni, ul. sv. Frančiška 20.

GORIŠKI ABITURIENTI

V soboto so bili razglašeni tudi maturitetni izidi na slovenskem znanstvenem in klasičnem liceju v Trstu. Tu so polagali izpite tudi dijaki slovenskega klasičnega liceja v Gorici. Vseh skupaj je bilo šest. Od teh je bil eden zavržen; pet pa jih je opravilo izpite že v poletnem roku. Ti so: Breščani Nevina, Gergolet Marij, Koren Marija, Primožič Ida in Špacapan Bernard. K uspehu jim izražamo iskrene čestitke!

OPOMIN!

Samo še danes, to je četrtek 25. julija, je čas za vpisovanje v prvi razred enotne nižje šole.

Nekateri starši ali skrbniki, govorimo o slovenskih, niso še izvršili svoje naravne, narodne in državljske dolžnosti. Svojih otrok ali še brezbrizno sploh niso vpisali v šole ali pa na tiho čakajo, da jih ne bodo vpisali v slovenske. Oboje meče veliko krivdo na očete in matere, ki se bo maščevala nad njihovimi sinovi in hčera.

Prvič: vpis v nižjo enotno srednjo šolo je obvezen in tu ni kaj slepomišiti, kvečjemu se udajati topoglavi brezbriznosti.

Drugič: slovenski očetje, ki danes, v tako demokratično sproščenem ozračju ne vpišejo svojih otrok v slovenske, od države polnopravno priznanje šole, zaslužijo javni prezir in to tem bolj, ako so na kakih družbenih ali gospodarskih položajih in hočejo igrati socialne narodjake. Še bolj pa velja prezir in javni očitki z vsemi posledicami tistim slovenskim šolnikom ali šolnicam, ki se zaradi pohlepa po denarju silijo v slovenske šole, lastne otroke pa pošiljajo drugam!

Javno mnenje terja javen seznam takih lažipatriotov, kar se bo tudi moralo zgoditi!

ENOURNA STAVKA

Mestno avtobusno podjetje je že kot leto dni neobgljeno dete goriške občine. Zadeva poobčinjenja se vleče brez konca. Najemninska pogodba se preklada iz polletja v polletje. Osebe pa je s svojim staležem in prejemki v stalni nezadovoljnosti. Včeraj so uslužbenci zopet stopili v stavko, in sicer samo za eno uro, od enajste do poldne, da se ni občinstvo preveč hudovalo.

Uslužbenci zahtevajo enkratno nagrado za delovne nagrade, v drugi vrsti pa zviša-

Beneška Slovenija

Srednje

OBLJUBLJENA CESTA

Končno vendarle kaže, da se bo uredila tudi cesta v Tarbij, ki je tako zelo potrebna za domačine in tudi za turiste, saj smo na te vedno bolj navezani za kak zaslužek. Brez cest pa ni turizma.

Zato so se odpravili prejšnji teden župani iz Srednjega, St. Lenarta in iz Grmeka v Trst k deželnemu odborniku za promet in turizem. Z njimi so razpravljali o novi cesti, za katero so načrti že pripravljeni in stroški preračunani na 140 milijonov lir. Po novih dogovorih pa bo cesta nekoliko širša in bolj zložna. Dela se bodo, po odbornikovem zagotovitvi, začela že to poletje. Obenem je odbornik Moro, ki je tudi podpredsednik deželnega odbora, obljubil, da bo še prihodnji teden obiskal občino Srednje in se poučil o njenih težavah.

nje uslužbenskega staleža, ker da sedanje število uslužbencev ne zmore vsega dela.

Odbornik za občinske služnosti Rovis pa zavrača v javnem pismu zahtevo po enkratni nagradi, ker se nadure redno plačujejo. Dodaja pa še, da je izkazal mestni avtobusni promet za lansko leto skoro 60 milijonov lir zgube. Spricho takih dejstev je pač težko višati plače.

KLUBOV OBRAČUN

Kakor pri drugih prosvetnih ustanovah, tako je tudi v kulturnem klubu »Simon Gregorčič« prekinjena prosvetno predavateljska dejavnost zaradi poletnih počitnic.

Pač pa se obravnava o delu in prosvetnem obračunu v minuli zimski prosvetni dobi. Vprašali smo klubovega predsednika Maksa Waltritscha, kakšen je bil lanski potek in uspeh klubovskih »večerov ob sredah«. Pojasnil je, da so imeli predavateljski večeri dober uspeh. Vseh je bilo šestnajst po številu. Po vsebini bi mogli razdeliti snov predavanj na literarno, zgodovinsko folklorno in na aktualno. Skupino zase bi predstavljali debatni večeri o našem časopisju. Poslušavcem so po večini ugajala zgodovinska in iz domačega okolja zajeta predavanja. Po predsednikovem mnenju se je pa pokazalo, da so gostje, zlasti mlajši, radi poslušali kvalitetna, čeprav nekoliko težje razumljiva izvajanja nekaterih govornikov iz Ljubljane. Predavanja je obiskovalo povprečno 50 do 55 ljudi; povečini je bil vedno isti krog stalnih obiskovalcev.

Kljub dosedanjemu uspehu je treba klubovo delovanje poživiti. Letos so se pojavljale tudi določene tehnične težave, na primer glede dneva in ure; dosti predavateljev je tudi zbolelo in je bilo treba menjati sporede. Vse to se bo pa moglo popraviti in tehnično izboljšati, ker je klub prejel tudi nekaj denarne pomoči. Država mu je nakazala že dvakrat finančno podporo kot krožku, ki se kulturno uveljavlja.

Dodajamo pa še kot glas iz vrst obiskovalcev »večerov ob sredah«, da si večina želi več predavanj iz domače, tudi novejšje zgodovine, po možnosti s skioptičnimi slikami, in tudi z zemljepisno-gospodarskimi orisi naših krajev. Saj bomo tuje kraje kmalu bolj poznali kot domače vasi. Prav bi bilo, da bi imeli pri sestavljanju sporedov nekaj besede tudi stalni udeleženci.

Omenimo pa še, da je imelo tudi SKAD v Katoliškem domu niz kulturnih večerov z domačo novejšjo zgodovinsko tematiko. Kulturno življenje goriških Slovencev, vsaj kar se tiče predavateljskih večerov, le ni tako slabotno. Res pa je, da zajema še vedno preozek krog naših ljudi.

NOVI HOTELI IN GRADNJE

Goriško mesto se bo ponašalo že to jesen z dvema novima in moderno urejenima hoteloma.

Prvi je že pod streho pri južni postaji, kjer je bila nekoč starim Goričanom dobro poznana restavracija »pri Hartlu«. V trinadstropnem hotelu bo na razpolago 40 eno- in dvoposteljnih sob s kopalnico, telefonom in klimatskimi napravami. Čeprav bo hotel

Iz Goriške

uvrščen v II. razred, bo imel vse udobnosti dosedanjih prvorazrednih hotelov.

Malo kasneje bo dograjen drugi hotel na vogalu korza Italia in ulice Bellini. Ta bo še večji; imel bo štiri nadstropja in 64 sob.

Potreba po novih gostiščih je bila v Gorici res velika. Tujski promet stalno narašča. Številke pokrajinskega odborništva za turizem izkazujejo, da so lansko leto potrošili turisti v naši pokrajini okoli deset milijard lir. Levji delež odpade seveda na Gradež, nekaj pa ostane tudi v Gorici.

Vzporedno z razvojem gostinstva gre tudi zasebna gradbena dejavnost. Letos ne zidajo več toliko vil v predmestjih, ampak palače s stanovanji v solastništvu. Ena takih velikih zgradb bo stala na vogalu ulic Rosini in Mattioli. V štirinadstropni stavbi bo prostora za 33 stanovanj.

Peč

NE KALIMO VALOV

Vroči dnevi niso prizanesli niti našim krajem. Krompir, ki je kazal letos izredno dobro, bo verjetno še prevaral upanje naših kmetovalcev. Koruza je tudi že močno občutila sušo.

Ob taki vročini se ljudje radi nekoliko ohladijo v bližnji Vipavi. Včasih so se hodili kopat v Vipavo tudi Goričani, danes jih pa večina ubere pot z lastnim avtom do morja. Vendar bi pa tudi Vipava prišla v poštev, če ne bi v taki meri spuščali vanjo vsakovrstne odpadke. Svoje dni so kalili bistro Vipavo samo odpadki čevljarke tovarne v Mirnu, danes pa služijo njeni valovi tudi za odplakovanje odpadkov iz bližnjih gostiln. Danes se v Vipavi sploh ne moreš več kopati, saj prideš iz vode bolj umazan, kot si šel vanjo. Pametno in primerno bi bilo, da bi tudi občinska uprava, kolikor je pač mogoče, poskrbela z odloki in nadzorstvom za čistost vipavskih valov.

Solkansko polje

ZADNJE SLOVO

Dne 13. t. m. smo spremljali k zadnjemu počitku na pokopališču v Pevni dobrega in skrbnega sosedu Štefana Rijavca. Umrli je v mestni bolnišnici, 62 let star.

Pokojnik je bil zaveden rojak, doma s Trnovega. Po poklicu je pa bil gozdar. Ko si je ustanovil družino, je moral trdo delati, da si je s pridnimi rokami postavil lep dom.

Življenje mu ni bilo prav lahko. V zadnji vojni je bil vedno pod orožjem. V Afriki je prebil tudi vojno ujetništvo. Med sosedi je bil zelo priljubljen, kar so pokazali tudi številni pogrebci z obeh strani meje. Soprogi Rafaeli, sinu Zdravku in ostanim domačim izražajo znanci in prijatelji globoko sožalje. Rajni Stefan pa naj mirno počiva v domači grudi!

★

POČITNIŠKI TEČAJ ZA POPRAVNE IZPITE V DIJAŠKEM DOMU

V Slovenskem dijaškem domu v Gorici bo tudi letos počitniški tečaj za popravne izpite s pričetkom v petek 2. avgusta ob 8.30. Starši prizadetih otrok se lahko zanimajo za podrobnejša pojasnila in prijave pri upravi Doma, ki je zainteresiranim na razpolago vsak delavnik od 10. do 12. ure.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova številka revije „Goriška srečanja“

»Goriška srečanja« so ena izmed tistih revij, ki jih človek vedno z zanimanjem vzame v roke. To potrjuje tudi nova, dvanaesta številka, ki je izšla te dni. V njej je mnogo takega, kar posebno zanaša tudi našega tukajšnjega kulturnega človeka.

Na uvodnem mestu je objavljen esej Borisa Raceta: »K utrjevanju enotnega slovenskega kulturnega prostora«. V njem opozarja na marsikaj, kar bi bilo treba še storiti, da bi se enotnost slovenskega kulturnega prostora bolj čutila in bolj uveljavljala. Bravec pa ne more pritrditi njegovi trditvi, da »če še ni povsem uresničeno popolno prekanje slovenske tiskane besede (namreč med Slovenijo in Tržaškim ozemljem), so odgovorni nekateri zakrknjenci, ki izoriščajo slovenski zamejski prostor predvsem za mostičke. Treba pa bo premagati tudi nekatere predsodke.« S tem je Boris Race morda bolj, kot je nameraval, postavil za pogoj popolnega pretakanja slovenske tiskane besede omejitve, če ne zatrtje njene svobode, česar seveda nikakor ni mogoče zagovarjati, zlasti ne v današnjem času, ko povsod padajo pregrade za svobodno izražanje, kot dokazuje tudi češkoslovaški primer.

Sledi esej Josipa Vidmarja »Naš današnji problem« o slovenskem narodnem vprašanju, katerega posveča Vidmar zadnji čas posebno pozornost in je imel o tem tudi že več predavanj, med drugim tudi v tukajšnjem »Kulturnem domu«. Iz njegovega esaja naj navedemo samo nekaj stavkov, ki dokazujejo, v kakšnem duhu je napisan: »Vrhu tega je v vsakem pogledu potrebno upoštevati razlike med nacionalizmi ali narodnimi čustvi, ki jih nikakor ni vseh metati v isti koš. Očitno je, da obstoje globoke objektivne razlike med nacionalizmi velikih imperialističnih narodov, pa naj slone na rasnih ali kulturtragerskih ali mesijanskih ali kakršnihkoli drugih miselnostih, ter nacionalizmi majhnih, neravnopravnih ali celo ugnetanih in zatiranih narodov ... V to drugo vrsto spada naše nacionalno čustvo. Poudariti je ponovno o njem, kar je bilo že tolikokrat rečeno, da to čustvo ni nikdar nikogar ogrožalo in da nas ni nikdar zavedlo v nasilja ali krivice nasproti drugim narodom... To dejstvo tembolj opravičuje njegovo prisotnost v vsej naši zgodovini, pa tudi v sedanjosti, v kateri položaj zgodovine naroda vendarle še ni do kraja razčiščen, razjasnjen in urejen.«

Zelo zanimiv je članek Rudija Simaca, v katerem polemizira z Radivojem Reharjem o tem, kateri avtocesti naj bi dali prednost, ali tisti na Goriško ali tisti na Koper, v zvezi s tem pa tudi o splošni urbanizaciji in gospodarstvu napredku v Sloveniji in posebno na Goriškem. Simac se nujno zavzema za to, da bi dali glede avtoceste prednost

Goriški. Branko Marušič je objavil k isti temi prispevek »Ali smo Primorci še Slovenci?«, Milo Vižintin pa članek »Mar smo se Primorci res od-tujili slovenskemu bistvu?«. Vsa ta polemika pa se zdi površna in zaletela, preveč patetična in recitatorska ter ne gre vzrokom v globino.

Elio Fornazarič piše o nameravani gradnji protosinhrotrona v Doberdolu, Jože Jelerčič o kurirskih zvezah na Primorskem med zadnjo vojno, Ivo Juvačič pa je napisal razpravo »Furlani, naši mejaši na zahodu«. France Bevč je prispeval kratko pripovedno prozo »Izlet v maju«, Nevin Birsar in Aleksander Peršolja pa pesmi. Nekaj člankov polemizira z revijo »Kaplje« in z verskim listom »Družina«. »Družina« je namreč v neki reportaži napisala, da bi bilo treba materialno civilizacijo Soške do line poživiti in poduhoviti z verskim humanizmom.

Z največjim zanimanjem prebere človek tudi daljše poročilo o arheoloških najdbah v Batujah, ki ga je napisal Drago Svoljšak. V njem poudarja, da pripadajo najdbe slovenski köttlaški kulturi, razširjeni po vsej Karantaniji in Sloveniji, ter polemizira s tistimi, ki jih pripisujejo Langobardom. Zelo lepe so tudi ilustracije te številke »Goriških srečanj«.

ff.

PRIZNANJE ZA LEP JEZIK

Med časniki, ki izhajajo v Sloveniji, je mari-borski dnevnik »Večer« tisti, ki si najbolj prizadeva za lep jezik. Tako smo opazili, da edini med slovenskimi časniki uporablja lepi slovenski izraz častnikar namesto srbohrvaškega »novinarja«, ki ga je uvedlo ljubljansko »Jutro« in nekateri drugi listi, ki so podpirali svoj čas diktaturo in zamisel jezikovnega in nacionalnega spajanja jugoslovanskih narodov.

»Večer« in »Primorske novice« uporabljata tudi pravilno besedo ladjar namesto srbohrvaške »brodar«, ki je nekaterim še vedno pri srcu, četudi pride od besede brod, ki pomeni le štirioglatno vozilo čez reko, medtem ko je ladja — starodaven slovenski izraz — čisto nekaj drugega.

Če Slovenci res ljubimo morje in hočemo biti pomorski narod, moramo začeti s tem, da se ne odpovemo svojemu starodavnemu pomorskemu izrazoslovju v zameno za izposojenke. »Večer« in »Primorske novice« zaslužita za svoje prizadevanje vse priznanje.

TUDI MI SMO ZADOVOLJNI

Slovenske televizije sicer ni možno gledati na vsem Tržaškem ozemlju, posebno ne v mestu samem, vendar pa jo je mogoče sprejemati brez težav na kraški planoti. In tam je uvedba slovenskega televizijskega dnevnika prav dobro odjeknila. Srbohrvaškega ljudje niso razumeli in ga niso poslušali, ampak so vklopili italijanske oddaje. Zdaj pa radi poslušajo in gledajo novice v slovensčini. To hkrati krepi v naših ljudeh slovensko zavest.

Priljubljene so tudi slovenske radijske igre in slovensko podnaslovljeni filmi.

Lahko znanost nadomesti vero in moralo?

Pri britanski založbi znanstvenih del Liverpool University Press je izšla pred nedavnim knjiga »Eighteenth Century Optimism« (Optimizem osemnajstega stoletja), ki jo je napisal Charles Vereker. Kot že naslov pove, je v knjigi kritično osvetlil prosvetljenstvo osemnajstega stoletja, ki je optimistično gledalo na bodoči razvoj človeštva. Ta optimizem pa je temeljil na optimističnem pojmovanju narave.

Prosvetlenci so menili, da je pravičnost naravni, prvotni red človeških skupnosti in da je sodobni svet narobe zaradi tega, ker so se ljudje oddaljili od naravnega reda, od narave. Na tem pojmovanju so gradili svojo kritiko tedanje družbe. Zato je Rousseau pridigal povratek k naravi. S tem je menil povratek k pravičnosti. Neglede na to, če so bili prosvetlenci ateisti ali kristjani, so vsi pojmovali naravo kot nekaj božjega. Kristjanom je pomenila sredstvo, preko katerega razodeva Bog svoje namene, ateistom pa je bila naraba sama bog. V bistvu med obojimi ni bilo razlike. Oboji so videli v Naravi veliko učiteljico in

voditeljico človeka na poti k dobremu in k pravični družbi.

Charles Vereker pa opozarja v svoji knjigi na zmotnost takega verovanja. Moderna znanost je pri svojih raziskavah narave prišla do spoznanja, da je ta gluha in nema za človekovo teženje, da bi ga vodila kot ljubeča mati. Individualni in družbeni konflikti so se v sodobnem svetu zaostriili, kljub temu da danes bolje poznamo naravo kakor prosvetlenci osemnajstega stoletja. Prepad ali bo-lje rečeno razpon med današnjimi življenjskimi pogoji, ki so bili ustvarjeni z novimi tehničnimi sredstvi, in moralnimi ter političnimi ustanovami je postal širši. Prodrlo je spoznanje, da je zaman pričakovati od boljšega znanja o naravi vdolilo, kako naj ravna človek pri svojih odločitvah na moralnem, verskem in političnem poju. Poznanje narave je sicer potrebno pri takih odločitvah, kajti znanost je danes nujna, ker odloča o pogojih vsake odločitve in še čisto omogoča njeno uresničenje. Vendar pa sodobni človek ne more pričakovati od znanosti navdih za reševanje svojih najglobljih notranjih in najaktualnejših zunanjih problemov moralnega in političnega značaja. Kdor bi mislil tako, bi moral izročiti svet v roke znanstvenikom in tehnikom, brez ozira na njihovo moralo.

Prodrlo je tudi spoznanje — pravi Vereker — da človek ne more pričakovati zgolj od narave oziroma od znanja o naravi spoznanja o božjih namelih. Božje razodetje se ne izraža preko narave, ampak preko duha, ki ni zgolj razum, kajti tudi razum je odvisen od organov, ki so del narave. Današnja znanost tudi ne gleda več na naravo tako, kakor je gledala nanjo prosvetljenska znanost osemnajstega stoletja; ne pomeni ji več popolne racionalnosti, točnega reda in nujnosti. Celo izraz narava sam je postal sumljiv. Znanost ravna danes kot ribič, ki vrže mrežo in potegne z njo določeno število rib ter na osnovi tega, kar je ulovil, skuša predvideti, kaj bo še ulovil. Nič več ne skuša formulirati absolutnih ali totalnih teorij, ki naj bi razodele večno bistvo narave.

Človeka čakajo torej sama razočaranja, če bo hotel še naprej, da ga vodi znanost, namesto da bi videl v njej samo kašipot k torišču za svoje izbire. To spoznanje pa povečuje mero človekove svobode in odgovornosti. Hkrati pa usmerja moralno in politično filozofijo v stran od tradicionalnih smeri. Ne gre več za to, da bi ta ugotovila, kakšna je narava človeka, družbe ali sveta, ampak za to, da bi ugotovila, v čem so trajne koristi človeka, njegove neodtujljive potrebe in kako bi bilo mogoče vskladiti človeške koristi, da bi čim manj prizadeli njihovo različnost, čemur pravimo z drugo besedo spoštovanje pluralizma v človeški družbi.

Kritika ateizma v „Novi poti“

Nedavno je izšla nova številka revije »Nova pot«, ki jo izdaja Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov slovenske republike. Ta revija se je razvila v teku let v pravo filozofsko revijo, ki goji seveda moderno krščansko filozofijo in humanistično miselnost. Kot taka si je pridobila v krogih slovenskih izobražencev precejšen ugled.

Nova številka prinaša na uvodnem mestu dolgo razpravo filozofa Janeza Janžekoviča »Marko Kerševan o religiji in sodobnemu človeku«. Gre za odgovor na knjigo Marka Kerševana »Religija in sodobni človek«, ki je izšla lani pri Cankarjevi založbi in zagovarja ateizem.

Janžekovič najprej ugotavlja, da Kerševanova knjiga ni dialog s krščanstvom, kakor bi se zdelo na prvi pogled in kakor bi avtor sam hotel prikazati, ker skoraj nikjer ne išče stičnih mest med krščanstvom in marksizmom, marveč je polemika z vero, vendar ne površna in otročja polemika, ampak resna in po večini tudi dostojna, razen na enem mestu, ki pa skoraj vso knjigo pokvari, kakor z obžalovanjem ugotavlja krščanski kritik. Janžekovič potem navaja Kerševanove temeljne ugovore proti veri in jih pobija z argumenti moderne teologije, na primer kar zadeva vero v posmrtno življenje, čudeže, dokaze, da je Bog, problem smotrnosti vsega, kar obstaja, z.a in drugega. Čeprav gre, kot rečeno, za filozofsko argumentiranje, pa je Janžekovičovo dokazovanje napisano zelo zanimivo in

tudi razumljivo, tako da ga lahko z užitkom berejo tudi neteologi, seveda primerno izobraženi.

Drug ugledni slovenski krščanski filozof in sociolog, dr. Anton Trstenjak, pa je objavil razpravo »Sodobne teorije osebnosti«, na osnovi najnovejše literature o tem vprašanju. V razpravi osvetljuje psihoanalitično teorijo osebnosti, arhetipično teorijo osebnosti, socialno psihološke teorije o njej, personološko teorijo in drugo, z upoštevanjem biosociologije in fiziologije. Ta razprava je sicer tudi aktualna, vendar pa napisana v strokovnem filozofskem jeziku, tako da jo bo s pridom bral le strokovnjak.

Janko Skraban je prispeval članek čisto drugačne vrste, namreč o Slovincih v Kanadi, kjer se je mudil na obisku. Članek je zanimiv v toliko, ker opisuje življenje slovenskih naselencev v Kanadi s stališča slovenskega intelektualca in duhovnika.

Zadnji del revije obsega poročila o novih knjigah Mohorjeve družbe in raznih drugih.

Tej kvalitetni slovenski reviji je mogoče očitati samo to, da je premalo pestrna in zato premalo privlačna za povprečnega krščanskega bravca. Vzbuja vtis, da hoče biti predvsem znanstveno-bogoslovni zbornik, ki naj nadomešča založbo znanstvene bogoslovne literature. Kot taka pa ima seveda tudi svojo upravičenost in funkcijo v slovenskem duhovnem in kulturnem življenju.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

ZMAGA SOKOLA NA TURNIRJU V PADRIČAH

Preteklo soboto in nedeljo je prosvetno društvo Slovan iz Padrič v okviru proslave 70-letnice obstoja organiziralo na svojem novem igrišču uspešni ženski odbojkarški turnir.

Udeležile so se ga ekipe Gaje, Zarje, Brega in Sokola.

S TRŽAŠKEGA

NAGRAJENI VINOGRADNIKI

(nadaljevanje s 4. strani)

ristijo olajšave ter tehnično in drugo pomoč, ki jim jih nudijo deželni in drugi zakoni ter uradi Kmetijskega nadzorništva.

Prirediteljem in vinogradnikom je nato k uspehu razstave čestital pokrajinski odbornik Rudolf, medtem ko je dr. Baša kot predsednik ocenjevalne komisije spregovoril o delu komisije in dal nekaj tehničnih napotkov vinogradnikom. Sledila je razdelitev nagrad.

Prvo nagrado za bela vina je prejel Alojz Lupinc iz Praprota; prvo nagrado za črna vina je prejel Dušan Radovič iz Nabrežine; druga nagrada za bela vina je bila dodeljena Mirku Radoviču iz Nabrežine; druga nagrada za črna vina pa Stanislavu Cahariji iz Nabrežine; tretjo nagrado za bela vina je prejel Ivan Terčon iz Mavhinj; tretjo nagrado za črna vina pa Stanko Gruden iz Mavhinj. Vsi razstavljalci pa so dobili diplome in razne druge nagrade.

RAZPIS DVEH NATECAJEV

Ministrstvo za zunanje zadeve je razpisalo natečaj za 6 mest pomožnega izvedenca za tuje jezike. Pogoji: doktorat v tujih jezikih in slovstvu, itd., starost od 18. do 32. let; rok poteče 5. avgusta 1968. (Uradni list št. 142 z dne 5.6.68).

Ministrstvo za trgovino s tujino je razpisalo natečaj za 14 mest svetovavca tretjega razreda v staležu vodilnega osebja. Pogoji: doktorat iz prava, ekonomije itd., starost od 18. do 32. leta; rok poteče 8. avgusta 1968. (Uradni list št. 144 z dne 7.6.68)

Kasta

Dež je precej oviral potek turnirja in so ga zato morali delno odigrati v dvorani stadiona »1. maja« v Trstu.

V soboto zvečer so v izločilnih tekmah nastopili Sokol proti Gaji in Zarja proti Bregu. Tako Sokol kot Zarja sta svoje nasprotnice odpravila z 2:0. Breg je nastopil v precej okrnjeni postavi in se zato ni mogel enakovredno upirati razigranim Bazovkam, dekleta Sokola pa so s svojo izkušnostjo brez težav premagale požrtvovalne igralke Gaje, čeprav so bile slednje okrepljene z dvema igralkami Bora.

V finalnem srečanju za osvojitev pokala Slovan sta se torej v nedeljo spoprijela Sokol in Zarja. Bazovke so začele res odlično in si z visokim izidom 15:3 zagotovile prvi set. V drugem so Nabrežinke uredile svoje vrste in ga po lepi borbi odločile v svojo korist s 15:8. V odločilnem setu se je vnela še lepša in navdušujoča igra. Zmagale so sicer Nabrežinke s 15:11, vsa pohvala pa gre tudi Bazovkam, ki so s svojo igro res presenetile.

Po zaključku turnirja je predsednik Pd Slovan Silvester Grgič nagradil udeležence.

ZMAGA RADOVANA FUČKE

Na atletskem mitingu v Gorici za pokal »Schnabl« je v metu krogla presenetljivo zmagal Radovan Fučka, ki se kot atlet udeležuje pri tržaškem športnem društvu Libertas, kot odbojkar pa pri S.Z. Bor. Metal je res dobro in zaslužno osvojil prvo mesto z metom 13,70, s čimer je dosegel nov osebni rekord.

Za Bor sta nastopila le Emil Sedmak in Dušan Švab in dosegla tokrat povprečne rezultate. Sedmak je bil v metu kladiva z metom 42,57 m peti, Švab pa je v teku na 400 m osvojil drugo mesto v slabši skupini s časom 57".

Edi Košuta

VZGOJIMO IZ NASIH OTROK POLNOVREDNE LJUDI

(Nadaljevanje s 1. strani)

vedno spet poudarjajo, da je to nujno potrebno za normalen otrokov duševni razvoj, da lahko dozorijo v polnovredno osebnost. In zato za slovenske starše ne more biti pomislekov: njihov otrok spada v slovensko šolo, če hočejo, da bo v življenju srečen in iskren človek ter da bo ostal zvest staršem in svojemu narodu, ki je le razširjena lastna družina.

NENNI ZA SREDINSKO-LEVO KOALICIJO

V Rimu so se sestali člani socialističnega osrednjega odbora v zvezi s pripravami za kongres Enotne socialistične stranke, ki bo 23. oktobra. Ob tej priložnosti je stari socialistični voditelj Pietro Nenni pozval stranko, naj čimprej obnovi sredinsko levo koalicijo.

Tudi v časopisju se množe pisma socialistov, ki zahtevajo nadaljevanje koalicije. Saj bi bilo čudno, da bi se stranka ozirala na tisto manjšino, ki ne odobrava koalicije in ki je odpadla od stranke, namesto na večino, ki je z volitvami odobrila dosedanje politiko Enotne socialistične stranke v vladni koaliciji.

—0—

Ivan Fideršek (34), je v Mariboru s kladivom ubil ženo in tri otroke. Vzrok je najbrž pijančevanje, kateremu se je vdajal mori.ec. Zda ga iščejo.

Iz kulturnega življenja

UMRL JE GIOVANNI GUARESCHI

V ponedeljek zjutraj je umrl od srčne kapi znani in priljubljeni italijanski pisatelj Giovanni Guareschi. Smrt ga je dohitela v Cervii, kjer je imel majhno vilo. Sele nekaj dni prej je prispel tja, da bi prebil počitnice skupaj s hčerko in njeno družino.

Guareschi se je rodil 1. maja 1908 v Roccabianchi pri Parmi ter si je služil kruh kot časnikar. Sloves pa si je ustvaril kot pisatelj. Čeprav je napisal precej knjig, pa ga široka javnost pozna predvsem po dveh knjigah: »Don Camillo« in »Don Camillo se vrača«, ki sta se izredno priljubili tako italijanskemu kot tujemu občinstvu. V njima je prikazal neprestano napetost in boj med župnikom in komunističnim županom v nekem namišljenem mestecu Padske nižine, seveda v humorističnem ključu. Nekateri so mu očitali, da je s tem bistveno popačil nevarnost komunističnega aktivizma za italijansko demokracijo. Vendar je jasno, da Guareschi ni hotel napisati politične študije, ampak satirično-humoristično zgodbo, razkrivajočo tisto, kar je človeškega in tudi grotesknega v politični napetosti med ljudmi, ki so si sicer tako blizu.

Pokopali so ga v družinsko grobnico v kraju Roncole di Busseto pri Parmi, kjer je bival.

Spomini iz prve svetovne vojne

... 104 ... V RUSKEM UJETNIŠTVU. Inž. J. R.

Kako pa je bilo s kislimi lubenicami, mi še danes ni jasno. Nisem preiskal zadeve. Zadeva pa je bila naslednja: Poleg naše hiše je bila na spodnjem koncu polvkopana klet. V ti kleti so bile 3 »orne«, ki so držale vsaka nekaj nad 100 litrov. Te orne smo v začetku jeseni napolnili z debelejšimi od pesti, a še nezrelimi lubenicami, dolili vode in kvasa. Kvas so dobili z nalitjem mlačne vode vrh pšeničnih otrobov, kar je čez kakšen teden pričelo kipeti. Lubenice so spremenile ves svoj sladkor v zmerno kislino. Ko sem prvič pokušal, mi ni bilo tako všeč, a pozneje vedno bolj. Samo enkrat sem peljal Nino Felme je videl nočni čuvaj, kar je seveda poročal ravnatelju.

Cez kakšna dva tedna si ravnatelj izmisli, da gremo pokušat lubenice, in me povabi. Ali groza: orne so bile sicer polne, a samo vode in v vsaki so plavale kakšne 3 lubenice na vrhu. Ravnatelj je eno sunil, da se je potopila do dna. Tako je bilo z vsemi tremi ornami. Samo pomenljivo me je pogledal, vzel ni nobene lubenice in je šel.

Nisem imel namena se opravičevati, ker je bila moja krivda majhna. Vzel sem namreč iz vsake orne le po eno lubenico, skupaj

torej 3, dvakrat drobni, le takrat z Nino eno debelejšo. Kdo jih je pojedel? Mogoče moji tovariši, a nisem nikoli nič opazil.

STAVKA NA POSESTVU »STUART«

Onkraj gozda, v katerem smo sekali tudi za naše potrebe, je ležala velika ekonomija, znatno veleposestvo »Lord Stuart«. Ravnatelj in drugi iz Todoreštev so držali prav redke stike z ljudmi iz te ekonomije. Vsaj jaz jih nisem opazil. Mogoče je držal več stikov ženski svet.

Neki dan zgodaj popoldne se je oglasil pri ravnatelju neki gospod — pozneje se je izkazalo, da je bil upravitelj ekonomije — in dolgo razpravljal z njim, nakar so me poklicali. Po predstavitvi pravi gost:

»Na posestvu je 50 avstrijskih ujetnikov, ki so do nedavnega dovolj pridno delali, sedaj pa napravijo samo najnujnejša opravila pri živini, drugega dela se ne do taknejo. Postavljajo tudi neke nesmiselne zahteve. Najhujše je, da nočejo delati v mlinu, mi pa imamo velike obveznosti z vojaško upravo za dobavo moke.«

Ker je slišal, da sem ugleden in inteligenten — je nadaljeval — naj bi šel z njim, da jih pregovorim in napeljem nazaj k delu.

Mikalo me je iti, čeravno sem bil prepričan, da ne bom dosegel uspeha. Rekel sem:

»Vi, g. ravnatelj, greste?«

»Seveda!«

»Potem pa grem tudi jaz.«

Čumak st. je napregel žrebca in smo se odpeljali. Zastopnik ekonomije je imel prekrasen »gik«, enovprežen, lahek voz in tudi prekrasne konjičke. Vozil je naprej, a naša žrebca v Čumakovih rokah sta bila stalno takoj zadaj. Prijetna je bila vožnja skozi gozd, v katerem je bilo še tu in tam nekaj snega, na prostem pa ga je že sonce raztopilo.

Dozdevnih 6 »verst« poti med Todorešči in ekonomijo smo šmalu prevozili. Ekonomija se je dotikala gozda, najbrž se ga je tudi posluževala. Čim smo prispeli iz gozda, so se začele gospodarske zgradbe in skladišča, na mali vzpetini pa je kraljevala prav lepa večja vila. Poleg je bila nekoliko slabša vila oziroma boljša stanovanjska hiša. Okoli teh dveh zgradb so bila skladišča in druga gospodarska poslopja — v eni lopi obilica plugov, bran in sejalk —, v razdalji kakšnih 300 m pa so bili hlevi za boljše živino. Prašiči, ovce in jalove krave so imeli samo obore iz hrastovine kot pri nas v Todoreštih. Zadaj za skladišči je bil lep moderen valjni mlin.

(Dalje)

26

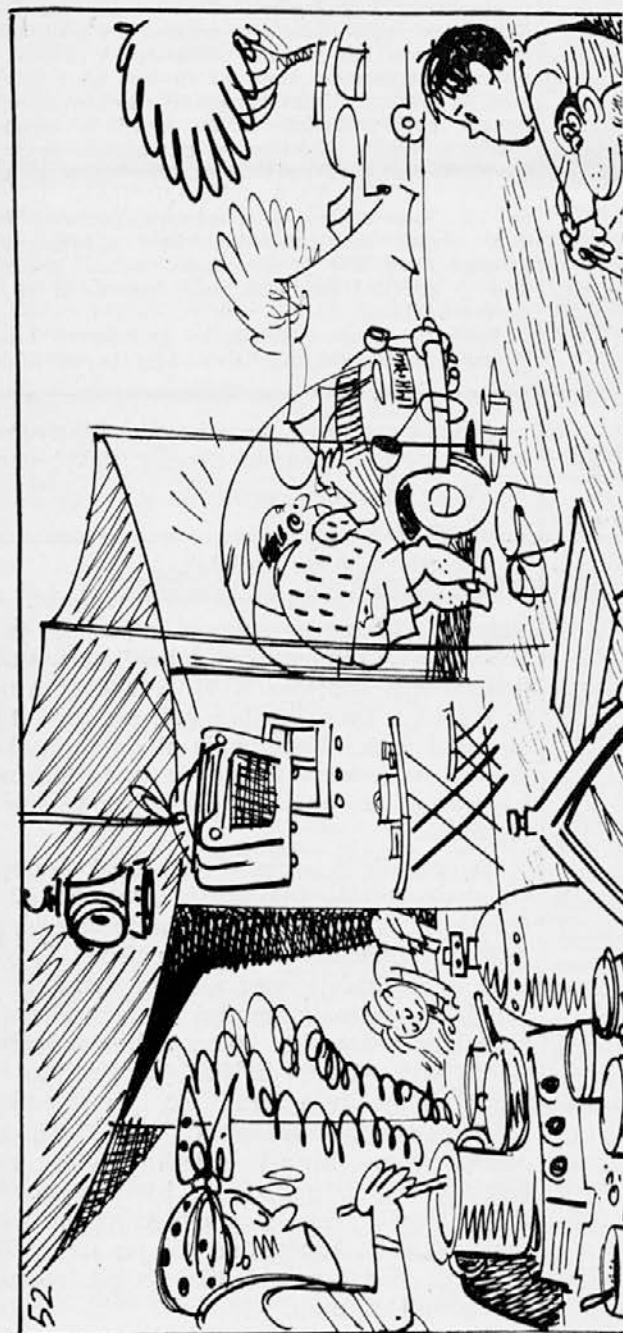
BIMBO BIMBO BIMBO BIMBO

Piše MILE MIRNIK
Riše MARJAN BREGAR

dobro, da nimam denarja za takle šotor in vso to opremo, vidiš, kaj bi me čakalo, če bi ga imel... Sele ko so pred šotorom prižgali veliko plinsko svetilko, se je Janez spomnil, da mora tudi on nekeje prespati. V campingu brez šotora ne moreš, zato je stopil k možaku, ki je ob vhodu v camping pobiral vstopnino, in vprašal, kje bi se dalo prespati.

»Inač kaj denarja?« je vprašal možak.
»Nimam,« je odvrnil Janez.

so gorili trije kuhalniki hkrati, ona pa je kuhala, pekla, rezala in mešala, da ji je tekla znoj po licih. Oče in hišni oziroma šotorni poglavar pa je čistil plinsko svetilko, prinašal vodo in odnašal kuhinjske odpadke, še čvrsteje zabijal količke, ki so držali šotorske vrvi, in se nazadnje vrgel še na avtomobil, ga opral in zdrgnil, da se je svetil kakor nov. Delali so do trde teme kot črna živina. Janez pa je sedel ob strani, strmel vanje in si mislil —

52. Nekateri pa udobnosti ne znajo ceniti. Ko je taborniška družina končala postavljanje in opremljanje šotora, so se vrgli na hišne opravke — kajti če hočeš imeti udobnost, se je treba za to potruditi. Otroka sta se lotila čiščenja gumiranega poda v šotoru in aluminijastih podpornih palic. Drgnila sta, mazala in spet drgnila, da so se tla svetila bolj kot parket doma v stanovanju. Njuna mama se je lotila kuhe. Na plinskem štedilniku

voda in Bimbu je veliko rumeno vedro pokrilo glavo. »Hahahahaha,« se je zaslajalo iz barake in naglo potihnilo, ko so brigadirji videli, kdo je zašel v njihovo past. »Oprosti,« so rekli Janezu, ko je vstopil še on, »vedro smo nastavili nekemu, ki nas je sinoči vse namazal s pasto po obrazih. Saj nismo vedeli, da boš prišel ti. Stara šala pač, ne zameri!« »Nič hudega,« je rekel Janez, »je pa Bimbo tako opravil večerno umivanje,« in brž so se spoprijateljili.

»Čakaj,« je zaklical za njim možakar, »tam v barakah je mladinska delovna brigada. Nekakšen stadion in bazen gradijo. Tam vprašaj.« Janez se je zahvalil in odhitel do barak. Razložil je svojo zgodbo brigadirjem, ki so ga takoj sprejeli pod streho. »V tisto barako tam pojdi,« mu je rekel njihov komandant, »tam je dovolj prostora.« Janez je odprl vrata barake in Bimbo je pred njim smuknil skoznje — ko je zaropotalo, izpod stropa se je vili la

53. Stara šala »Hja,« je zagodrnjal možak, »če nimaš denarja, pa res ne vem, kako boš prespal.« Janez se je žalosten obrnil in odkorakal. »Si moral zapraviti ves moj denar do zadnjega dinarja, kaj?« se je jezil na Bimbo, ki je stopical ob njem in žalostno prikimal, kakor da se strinja z vsem, kar mu je Janez grdega povedal o značaju vseh opic in o njegovem še posebej